

העולם: ילדים זה לא ברנה

הכל מצפים שהיא תתייצב על שיעור ילודה אפס בעוד 15 שנה — לכישלון המוחלט במדינות כמו בנגלהדרש, הודו, ניגריה, מכסיקו ובעיקר מצרים. מגמות שליליות צפויות גם בירת ארצות האיסלאם, שבה תיגבר ידם של קנאיהדת. בינתיים נרשמה הצלחה רק באינדונסיה, שרוב תושביה מוסלמים. במדינה ענקית זאת (115 מיליון תושבים) נערך מסע הסברה, שכלל חלוקת אמצעי מניעה ועידוד ממשלתי של תכנון המישהפה. מאז 1970 ירד שיעור הילודה בשליש, ומומחים קבעו שמגמת הירידה נמשכת גם בשנות ה-80.

כאמור, חריפה הבעיה במיוחד במצרים. שיעור הילודה שם הוא מהגבוהים בעולם, בכל שנה נוספים מיליון בני אדם לאוכלוסייה. הנשיא חוסיני מובארכ הכריז פעמים רבות שהוא רואה

ב-1983 גדלה אוכלוסיית העולם ב-79 מיליון בני אדם, לעומת ממוצע של 70 מיליון לאורך שנות ה-70. די במספר צנוע זה כדי ליצור בעיות כלכליות כלל-עולמיות, שאינן ניתנות לפיתרון בלי תכנון מרכזי, שאנו עדיין רחוקים ממנו. רצוי רחוק ממצוי. די בכמה מיספרים פשוטים, אבל

ב מדינה, שבה השתלט המיסדר הרתי על כל נושא הפרייה והרבייה בצורה כמעט טוטאלטארית, עד כדי כך ששרי הבריאות שלה מנפיק הוראות למישהפה בכפוף לציווי האורתורוכסיה, קצת קשה לדון ברצינות בבעיית התפוצצות האוכלוסין. זאת היא, לדעת רוב המומחים, אחת הבעיות החמורות והרחופות ביותר העומדות לפני הקהילה הבינלאומית. ברור כלל מזהים את הנושא הזה עם סין העממית. "אה, ילודה? כן, זאת היא באמת בעיה חמורה. הסינים האלה פורים ורבים, ואין עוצר". ובכן, לא בריוק, דווקא הסינים הוגדרו על-ידי האו"ם, ואפילו על-ידי הבנק העולמי, כסיפור הצלחה בכל הקשור לריסון הריבוי הטיבעי.

בעשור האחרון, בין 1970 ו-1980, ירדה הילודה בסין מ-34 לכל אלה תושבים. לכ-20 לכל אלה. והו מיבצע מרשים ביותר של המישהפה הסיני, שהצליח לקרב את קצב גידול האוכלוסין לקצב הצמיחה הכלכלית — שיא של ממש לגבי מדינה ענקית וקשה לשליטה. ההישג הסיני מתחרה בזה של מעצמה אסיאתית אחרת, יפן, שהשכיחה להוריד את הילודה באותו שיעור ממש אחרי מילחמת העולם השנייה.

שיעור צמיחה אפס. כמה פרקים מרכזיים בסיפור של

רגן מישפט ציבורי

מובארכ אסון טוטאלי

בילודה אסון טוטאלי לארצו. עם זאת, יכולתו להילחם בתופעה היא מוגבלת, בשל כוחם האדיר של חכמי ההדת המוסלמים, דווקא בקרב הציבור הנחשל, המרבה להביא ילדים לעולם. המוסלמים האדוקים מתייחסים בהסתייגות רבה למישהפה הפרומערכי במצריים, וכל נסיון לטפל בבעיית הילודה בכלים ממלכתיים נתקל בהתנגדות עזה.

התפוצצות האוכלוסייה איננה רק בעיה כלכלית-חברתית. יש לה השלכות דתיות, מוסריות ופוליטיות רבות. דבר אחד ברור לכל המומחים: הילודה הענקית, על רקע צמיחה כלכלית מוגבלת, איננה ברכה, אלא קללה.

ניקארגואה:

מישפט במנוגואה

וכנות היריעות של ניקארגואה מסרה השבוע, שחברי תנועת הנוער של הסאנדיניסטים יערכו השנה בבירה מאנוגואה מישפט ציבורי לנשיא ארצות-הברית רונאלד רגן, על "פשעיו נגד עמי אמריקה המרכזית". בין השאר ידון בית-הדין גם במשרתי האימפריאליזם ובעיקר כסיוע שהגישה ישראל למישטרו של אנטסטו סומוסה עד 1979, ולגוואטמלה ולאלי סלודורו כיום.

הצעירים מניקארגואה מקווים להביא למאנוגואה כמה אנשירו בולטים מאירופה, שיכנהו כשופטים.

גם יועץ הנשיא, משקיפים הביעו את הסברה, שאישים ידועים אומנם יאותו להשתתף באירוע כזה, כדי למחות בכך על מעורבותה הגוברת של ארצות-הברית באמריקה המרכזית. בין השאר מתכוונים המארגנים לפנות ליועצו המדיני של נשיא צרפת, רג'יס דבריי, שיש לו עבר מהפכני בחלק זה של העולם. פנייה כזאת עלולה להביך את פרנסוא מיטראן, ואף לסכן את מישרתו של דבריי.

מהממים, כדי להמחיש את חומרת המצב. מומחי הבנק העולמי סבורים, שתוך 30 שנה יחיו בהודו 1700 מיליון בני אדם (מיליארד 700 מיליון), לפני שהמצב יתייצב על אוכלוסייה שתתקרב ל-2 מיליארד נפש. 84 מיליון הניגרים יגיעו למיספר המדהים של 623 מיליון בני אדם. מיספר זה עולה על כל מה ששיערו לפני כמה שנים — יותר מכל תושבי אפריקה כיום! אוכלוסיית מכסיקו תגדל גם היא, אבל בשיעור קצת יותר מתון, 76 מיליון המכסיקאים יגיעו ל-215 מיליון בני אדם, שהוא גודלה של אוכלוסיית ארצות-הברית כיום.

לעומת מדינות רבות בעולם השלישי, שאוכלוסייתן תפחה פי 19 במאה הנוכחית — ברוב המדינות האלה עולה שיעור הילודה על 3 אחוז — הגיעו 12 מדינות באירופה לשיעור צמיחה אפס, כלומר, שוויון בין לידות ופטירות. הראשונה שבהן הייתה דווקא מיורח-גרמניה, שהגיעה להישג זה ב-1969, שנתיים לפני מערב-גרמניה. ככל 12 המדינות האלה גרים 224 מיליון בני אדם, הנהנים מצמיחה כלכלית יציבה של 2 אחוז בממוצע. הם מהווים רק 5 אחוז מכלל אוכלוסיית העולם, ומייצגים מצב רצוי, הרחוק מאוד מהמצוי.

לסטר בראון מושה את המאמץ המרוכז והמוצלח שנעשה בסין

לסטר בראון, מצב העולם — 1984, רנים בסוגיית הריבוי הטיבעי לעומת הצמיחה הכלכלית באורח רציני ויסודי, ואף מספקים נתונים מרתקים, שרובם טרם פורסמו בצורה כליכך מרוכזת, כהירה והשוואתית. הנושא מוגדר באורח בלתי-משמע לשתי פנים: בין השנים 1950 ו-1973 היה שיעור הצמיחה הכלכלית בעולם כולו 5 אחוז לשנה, ואילו האוכלוסייה גדלה בשיעור של קצת פחות מ-2 אחוז לשנה.

מצב ברורים מעורר זה השתנה אחרי מילחמת יום-הכיפורים ומשבר הדלק, שנלווה אליו. מאז המלחמה הזאת, שהשלכותיה חבקו את העולם כולו, ירד מאוד שיעור הצמיחה. הוא עומד עתה על 1.7 אחוז. בריוק כמו אחוז הריבוי הטיבעי! מכאן שהעולם בכלל מסוגל פחות ופחות לספק את צורכי האוכלוסייה, המתרכה והולכת. הירידה הקלה בריבוי הטיבעי היא חשובה, ומשקפת מאמצים אדירים שנעשו להסכרת הנושא — לעיתים אף לאכפיתו — על מיליוני בני אדם בכל רחבי העולם. אך לרוע המזל, חל בעת ובעונה אחת תהליך מקביל, השם לאל את ההישג החשוב הזה — ירידה דראסטית בשיעור הצמיחה הכלכלית.

אין צורך לציין, שהתהליכים האלה אינם אחידים. במדינות כמו הונגריה או גרמניה המערבית אין כלל ריבוי אוכלוסין (שיעור צמיחה אפס). במקרה כזה די בגידול כלכלי של 2 אחוז כדי להבטיח עליה ממשית ברמת-החיים במדינות אלה, והיא אומנם הושגה, חרף השוני הרב במיבנה הכלכלי בין הונגריה הקומוניסטית ומערב-גרמניה הרכושנית. לעומת זאת, במדינות מרוחקות זו מזו, כמו פאקיסטאן ואקוודור, חל תהליך זה, מנוגד באורח קוטבי למה שהתרחש במדינות האירופיות: שיעור גידול של 3 אחוז, צמיחה כלכלית של 2 אחוז בלבד. מגמה כזאת מבטיחה ירידה ברמת-החיים של רוב התושבים, אך לא של כולם, בשל המיבנה הכלכלי האישיווני. במדינות רבות בעולם המצב גרוע בהרבה.

בריטניה: השמאל החכם

המדינה מוזרתה של הנתון, הגורם שאיטרי די ימין נוטים יותר מאחריים לרדוש מהממשלה לטפל במיפעלים סביבתיים, ולנקוט במדיניות אקולוגית תקיפה ומתוכננת יותר.

גם קוראי טיימס סידיבו לקבל את המחקר ברצינות יתרה. טוצילוג מאוניברסיטת לונדון כתב השבוע מכתב חריף ולגלגני, וטען שכל התמקדות בקבוצת אוכלוסייה מסוימת תביא לתוצאות דומות. אפשר לעשות מחקר כזה גם על אדומי-שיער, פשוט תכל על הבסק, קבע הקורא.

מומחים לענייני בריטניה בטוחים, שעתה ניתן לצפות להתכתבות ענישה בטיימס בנושא זה. בעיקר צפויים מיכתבים של קצינים בכירים לשעבר כצבא הבריטי, בעלי נסיות שמרניות, שידרשו להפסיק את התקציבים למחקרים. גל כזה מופיע בעיתונות הבריטית בכל מיקרה שהאקדמיה נתונה לביקורת ציבורית.

ה יזמון. טיימס של לונדון פירסם השבוע תוצאות מחקר על תושבי בריטניה שהם איטרי יד ימין. מסתבר שהשמאלנים האלה שונים מכלל הציבור הבריטי לא רק בעובדה שהם כותבים, או עוברים, ביד שמאל.

המחקר, כתב, שסיכויי האיתרים להימנות עם בעלי השכלה ורמת ההכנסה הגבוהה הם כפולים מאלה של הימניים. הם גם נוטים לקרוא עיתונות ברמה גבוהה יותר (הטיימס, בצניעות אופיינית, לא נקב בשם עצמו דווקא, אלא הסתפק בשם הבללי, "עיתוני-איכות" — מושג הכולל גם את גארדיין, סאנדיי טיימס, אובזרוור, אקונומיסט ונירסטטיסט). להיבחר למישרות ציבוריות ולמלא תפקיד פוליטי-חברתי בולט ופעיל מהממוצע.

גם אדומי-שיער, חרף האכסניה המכובדת, נראים מימצאי-המחקר קצת חשודים, אפילו תמוהים. בעיקר